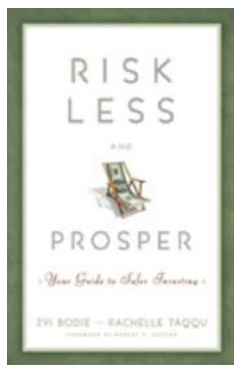

Risk less and prosper by Zvi Bodie en Rachelle Taquu, *your guide to safer investing*

Review door Léon Cornelissen
Chief Economist Robeco

Zvi Bodie is een beroemde Amerikaanse econoom, onder (veel) meer schrijver van het standaardwerk *Financial Economics* met niemand minder dan Robert C. Merton. Hij heeft veel gepubliceerd over pensioenen en personal finance in toonaangevende academische tijdschriften. Samen met een over ruime praktijkervaring beschikkende consultant, Rachelle Taquu,

heeft hij eind 2011 een praktische gids gepubliceerd: 'Risk less and prosper' (<http://risklessandprosper.com/>), met op de voorpagina een uitnodigende, met een dollarbiljet beklede, strandstoel. Het boek richt zich nadrukkelijk op de intelligente leek zonder veel beleggerservaring en heeft een duidelijk post-Lehman karakter. Een van de aardigste tips is de aanbeveling om met belangrijke partners te overleggen over je beleggingsaanpak, voor de hand liggend, maar iets dat nog wel eens over het hoofd gezien wordt, naar het mij voorkomt. Aardig is ook de beschrijving van de oprichting van een zelfhulpgroep (nadrukkelijk geen conventionele beleggingsclub) van (gefingeerde) mensen met heel verschillende leefsituaties en achtergronden die regulier met elkaar willen overleggen over financiële planning. Twee deelnemers, Julia en Sam, beschouwden zich deskundig over geld en beleggen en hebben beide "de juiste dingen gedaan". Ze hebben het maximaal toegestane bedrag in hun pensioenrekening gestort, ze zijn zo gedisciplineerd mogelijk geweest wat betreft sparen, beide hebben ze hun beleggingen "gediversifieerd" door 65 tot 70% van hun portefeuille in aandelen te stoppen, zoals hun is geleerd, maar toch kunnen ze weinig resultaat laten zien van hun inspanningen... Komt me vagelijk bekend voor, of niet?

Een kernboodschap is dat het draait om je doel, dat je veilig moet stellen. Veiligheid voor alles. Zoals een trapezewerker in het circus, kan je meer risico in de lucht nemen naarmate je een steviger veiligheidsnet hebt. Dus bij een standaardzin dat je 90% kans hebt om met een bepaalde portefeuille je beleggingsdoel (gewenste eindvermogen) te realiseren, moet je je eerst en vooral afvragen hoeveel verlies je maximaal kan lopen in de overblijvende 10% en dat meewegen bij je beslissingen. Je risicotolerantie, waarvan je je trouwens bewust moet zijn dat die niet constant is in de tijd maar afhankelijk van de omstandigheden, is maar van secundair belang bij het bepalen van je beleggingsplan. Ze benadrukken ook het verzekeringskarakter van pensioenbesparingen. Sparen voor je pensioen is uitstel van consumptie. Je succes

meet je af aan de uiteindelijke waarde van die uitgestelde consumptie en niet het feit dat je de een of andere benchmark hebt weten te verslaan: 'you can't eat your rate of return! Een goed punt is het onderscheid dat de auteurs maken tussen objectieve risicomogelijkheden (cruciaal afhankelijk van je verdien capaciteit/'human capital') en je risicotolerantie. Dit zijn heel verschillende zaken.

Uiteraard nemen de auteurs krachtig stelling tegen het aandelen-voor-de-lange-termijn-denken. Een plaatje van de Nikkei sinds 1984 ontbreekt dan ook niet. Het risico van aandelen neemt niet af door de tijd (hoogstens ontwikkel je een vals gevoel van zekerheid indien markten geruime tijd meezitten). Als je jong bent, kun je door sparen uit inkomen geleidelijk meer vermogen opbouwen. Zij concluderen dat markten stijgen en dalen, maar dat het dwaasheid is te veronderstellen dat zij hun beste gemiddelden laten samenvallen met je eigen expliciete behoeftes. Je moet niet je vertrouwen stellen in het potentieel van een oneindige lange termijn, je moet je concentreren op je eigen, specifieke termijn.

Een nadeel van het boek is dat het geschreven is voor de Amerikaanse belegger. Dus met de conclusie dat er geen betere veilige belegging is dan geïndexeerde staatsleningen uitgegeven door de Amerikaanse overheid bij voorkeur bij emissie (dus niet tweedehands) kunnen we in Europa minder uit de voeten. Wij moeten het doen met Franse geïndexeerde leningen op de Franse of Euroland-inflatie. Ook een interessante, Amerikaanse innovatie, I Bonds (geïndexeerde staatsleningen voor de kleine particulier gekoppeld aan je sociale zekerheidsnummer) kennen wij hier niet. Met de tips van een mandje lijfrentes bij verschillende, goudgerande verzekeraars kunnen we weer wel uit de voeten.

In deze tijden van relatieve goedkope toegang via internet tot financiële 'advice engines', gaan de auteurs tot slot niet zover om de eerste aanbeveling van Burton Malkiel over te nemen: ontsla eerst je beleggingsadviseurs. Een betrouwbare adviseur kan heel handig zijn, vooral om te voorkomen dat je je financiële planmakerij maar blijft uitstellen. Ze geven wat tips om een degelijke adviseur te selecteren.

Al met al een vlot geschreven boek waar enkele stevige noten gekraakt worden. Neem minder risico en floreer!

Op youtube is overigens een aantal aardige interviews met Zvi Bodie te zien over cruciale personal finance onderwerpen (<http://www.youtube.com/playlist?list=PLECD23534C9B279EF>). ■